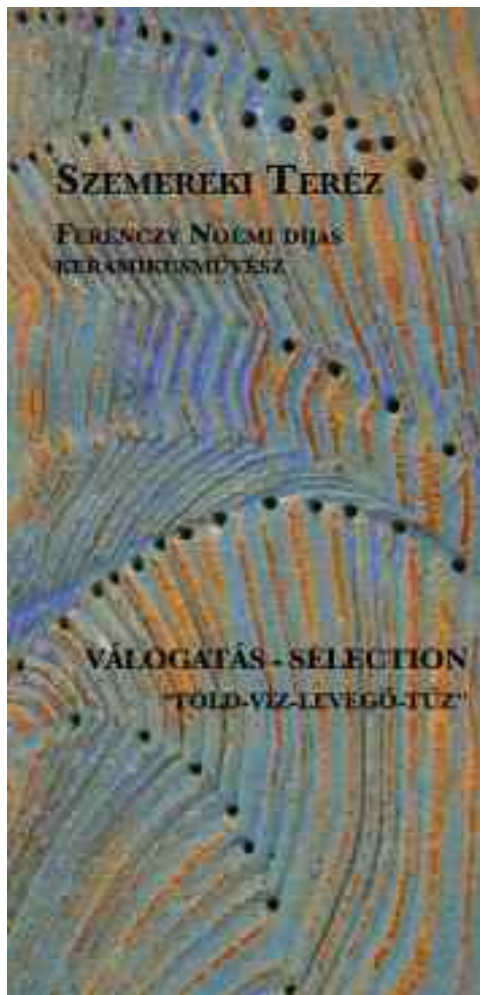

Kiállítási plakát

A kiállítás meghívója

Őseink pajzsa, 2000

Munka közben a műteremben. Fotó: Czímбал Gyula

Wehner Tibor

ELEVEN KERÁMIA-SZOBRÁSZAT

SZEMEREKI TERÉZ KERAMIKUSMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Szemereki Teréz kerámia-világa emóciókkal és jelentésekkel gazdagon átszőtt, eleven kerámia-szobrászat. Közelíthetünk e világhoz a formák, a motívumok, vagy a tartalmak, a szimbólumok és a metaforák felől is, de bármelyik megkö-

zelítést választanánk, valamiképpen a technika, az alapanyag és a megmunkálás, a kivitel mintha kissé elsikkadna, másodlagos lenne: talán a munkák visszafogott megjelenése, puritán előadásmódja, viszonylagos egyszerűsége törő kifejezése, letisztultsága, a mondandóra való koncentrációja miatt. Csak a rend kedvéért jegyezzük meg ezúttal is, hogy ez az anyag- és technika-alkalmazás hallatlan összetett, változatos és sokszínű. Hagyományos kézműves eljárásokkal, alapvetően mintázással, agyagból, samottból, porcelánból és kőedényből készülnek Szemereki Teréz műhelyében a munkák, és számtalan szisztematikusan elvégzett kísérlet eredményeként alkalmazott megannyi égetési módszerrel nyerik el végső, szilárd formájukat, és kapják meg a felületek a plasztikus és színes díszeket: a karcolásokat, a domborműszerű kiemelkedés-bemélyülés-váltakozásokat, az áttöréseket, a lyugatásokat, a legtöbbször monokróm, egy-egy színre hangolt fém- és sómáz-színfoltokat, amelyek azonban mindig tág teret nyitnak az anyag természetes alapszínének.

A technikai megvalósítás eme különleges volta és magas foka végigkíséri Csekovszky Árpád egykori tanítványának az 1970-es évek elején megnyílt, napjainkig ívelő művészi munkásságát, amely immár korszakokkal, fontos műcsoportok megalkotása révén körvonalazódó alkotóperiódusokkal jellemezhető. Így

a korai levél, virág és más növénylenyomatokkal alakított művek csoportjára, majd a gyűrt, pecsételt kerámiák együttesére, az ezt követő, titokzatos urnákból, különös formájú edényekből szerveződő, a magyarság múltjából eredeztethető díszítőelemeket felmutató kollekcióra, s aztán az oly gazdag mádár-idézésekre, a csigákra és a rácsszerkezetekre. És mindezen autonóm alkotások mellett természetesen hivatkozhatunk az építészeti terekbe komponált, megbízásra készült nagyméretű kompozíciókra és a funkcionális, használati kerámiákra is. Ez az immár több mint négy és fél évtizedet átfogó munkásság nagyon távoli és nagyon közeli tájak kulturális-művészeti tradícióit összekapcsolva, Nyugat és Kelet, Európa és a tengereken túli földrészek kultikus örökségét idézve, a népművészet és a jelenkori modern törekvések szellemiségét ötvözve teremtett egy szuverén, egyéni és egyedi stílusjegyekkel felruházott kerámia-univerzumot, amelynek a szimbolikus mondandók megfogalmazása mellett a szobrászi igény, a plaszticitás, – a körplasztikákban és domborművekben testet öltő – térbeliség a legfőbb specifikuma. N. Mészáros Júlia művészettörténész rendkívül pontos jellemzése szerint: „Művészetében a múltidézés – lásd archaikus nyelv, forma és technika – a teljesség megőrzésének vágyából fakad. A művész régi korok kultúráinak lényegét magába sűrítő, közös szimbolikus formákat elevenít fel a valódi mítoszokba rejlő tiszta létre való utalásként. Metaforáival személyes emlékművet állít az elveszett kornak, amelyben az élet az erkölcs és a hit szilárd talaján állt, s a természet is egy magasabb 'istení' rendhez tartozott. Titkokkal teli formákat kínál, hogy veszteségnek érezzük e kor hiányát, s ne szűnjön meg vágyakozásunk utána, ha már lehetőségünk sincs hasonló világot teremteni.”

Nos, e titkokkal teli formák jelennek meg Szemereki Teréz tárlatának az elmúlt tíz év terméséből válogatott munkáinak körében is. Mint az életműben,

Madár-várta, 2003

Bánat és Öröm (részlet), 1997

Tükröződés, 2003

Madárkapu, 1994 (Új-Zéland)

ezúttal is megjelölhetők a hangsúlyos, egy-egy műcsoportot szervező motívum-csomópontok. Itt vannak a korábbi alkotászakaszok törekvéseihez kapcsolódó mitikus madarak, és megjelennek a napkeleti bölcseket vagy tudósokat megformáló portrék, és az emberalakokra hivatkozó torzók is, de mindezek mellett a legújabb törekvéseket reprezentálva a tenger, illetve a tenger hullámai által ihletett sorozat, és az áttört, geometrikus mintázatokat kirajzoló, a fényt is aktív mű-hatóelemmé avató domborművek, valamint a hegyeket és a felhőket idéző kompozíciók e kiállítás meghatározó, hangsúlyos alkotásai. Körbepillantva ebben a kollekcióban nem nehéz felfedezni, hogy Szemereki Teréz ugyanolyan magától értetődő természetességgel munkálkodik az emberi alakok, a figurativitás szférájában mint az elvonatkoztatás birodalmában, ahol egyszer a geometrikus, máskor meg az organikus, természeti motívumok a dominánsak, amelyek meghatározóak

lehetnek egy-egy teljes kompozíció szervezésében, vagy a részletelemek, a felületi díszítés, a téri rendszerek, a belső terek létrehozásában is. Nagyon fontos jellemző jegye a Szemereki-kerámiáknak a térbe-állítás, a térszervezés: hol zárt, héj- vagy kéregszerű felületekkel, palástokkal övezett, üreges a kompozíció teste, hol pedig áttörésekkel, rácszerűen megbontott, a teret mintegy magába olvasztó. A zárt testek esetében a lágyan domborodó, ívesen meghajló felületek hordozzák a fakturális díszítéseket és a színeket, míg az áttört kompozíciók a szerkezetet, a konstrukciót tárják fel a szemlélő előtt. Minderről, a figurativitásról és absztrakcióról, az organikus és a geometrikus jellegű motívumok jelenlétéről a kiállítást kísérő vallomásokban így fogalmazott a művész: *„A térplasztikáknál és a murális munkáknál az ütköztetés, vagyis az ellentétek kiemelése foglalkoztat. A geometrikus és organikus formák egymás mellé helyezésével,*

Indiai jelek, 1996

Filozófusok, 2005

Papageno, 2006

Három grácia, 2015

Vénusz, 1996

a harmonikus és a diszharmonikus, a rend és a rendezetlenség megmutatása, ütköztetése vagy egyensúlyozása érdekel. Ugyanígy foglalkoztat a statikus, nehéz samottos anyagból kialakítani egy dinamikus mozdulatsort... Az elmozdulás megjelenítésére egy másik kísérletem, a formák megbontásával, áttörésével történt. A formák felbontása, hullámozása, átalakulása, fény-árnyék változása a gyerekjáték, a kaleidoszkóp emlékéket kelti. Ebben a játékban sokféle forma kiolvasható, amiben mindenkinek a gazdag fantáziavilága elevenedhet meg.” Vagyis az emberi létezés alapkérdéseit boncolgató, kerámia-tárgyakba megformált elmélyült meditáció, az emberi kultúrétegek mélyéről felemelt komoly szimbólum-idézetek mellett nem idegen e művész törekvéseitől és műveitől az önfeledt, a szabadság határtalan érzésével áthatott játék, a játékosság sem.

A kiállítás címe: föld-víz-levegő-tűz, a négy őselemre, az élet, létezésünk alapvető, nélkülözhetetlen négyes feltételrendszerére hivatkozik, és mindezeket egyszersmind a kerámiakészítéshez elengedhetetlen összetevőkként is számba veszi. Talán nem véletlen, hogy e műtárgyak létrehozását ugyanazok az elemek determinálják, mint létezésünket. De ezen általános feltételek és jellemzők mellett van még egy nélkülözhetetlen tényező: a sajátos, a személyes jelleg, hogy a művészi megszólalás érvényes és hiteles legyen. A személyesség által hitelesített, a kézzel alkotott művészet tárgyai, az egyedi művekre egyre nagyobb szükségünk van a technikai civilizáció, a tömegtermelés, az eredetiséget mellőző, a mindent reprodukcióvá és olcsó fogyasztási cikké silányító korunkban. A kézzel alkotott, a közjeggyel hitelesített, a szellemiséggel

„Színeváltás” – (Transfiguratio), 2016.
Komárom, Jézus Szíve-templom

átítatott, a gondolatisággal és érzéki tartalmakkal éltetett tárgyak nélkülözhetetlenek az értékeket kíméletlenül pusztító, jelen napjainkban. Szemereki Teréz is többször dolgozott a magyar kerámiaművészet egyik legjelentősebb központjában, a kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdióban, amelynek vezetője, Probstner János egyik eszme-futtatásában fogalmazta meg: „A kézzel alkotott művészet – mint amilyen a kerámia – emberi mivoltunkat védi meg.” A védelem e nemes szándéka élteti Szemereki Teréz az alkotói kézjegyet oly jellegzetesen hordozó műveit.

(Klebelsberg-kastély, 2017 nyárutóján)

Jézus Szíve-templom
domborműve
(vázlat), 2014